

A Pécsi Ítéltábla a Dr. Nagy és Kovács Ügyvédi Irodák Társulása által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a Hajász Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a ...Törvényszék 2014. május 27. napján kelt számú ítélete ellen a felperes által 76. sorszámon előterjesztett fellebbezés és az alperes által Pf.3. sorszámon előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben, az alábbiak szerint változtatja meg:

Megállapítja, hogy a felek között 2010. április 21. napján a B. Kft. üzletrésze 5.150.000 (ötmillió-százötvenezer) forint vételár mellett a Ítéltáblaszámú jogerős ítéletében megállapított módon létrejött adásvételi szerződés érvénytelen.

Az adásvétel szerződést létrejöttének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánítja.

A szerződés érvénytelenségének okát azzal szünteti meg, hogy a szerződéssel átruházott üzletrész vételárát 26.000.000 (huszonhatmillió) forintban állapítja meg, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül további 20.850.000 (húszmillió-nyolcszázötvenezer) forint vételárát, és annak 2013. január 10. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

A kereset ezen felüli részét tekinti elutasítottnak.

Mellőzi a felperesnek az alperes javára elsőfokú perköltségben való marasztalását.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 1.086.365 (egymillió-nyolcvanhatezer-háromszázhatvanöt) forint elsőfokú eljárásban felmerült perköltséget azzal, hogy ezt meghaladóan mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak 229.000 (kétszázhuszonkilencezer) forint, míg az alperest, hogy fizessen meg az államnak

1.679.000 (egymillió-hatszázhetvenkilencezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az illetékes állami adóhatóság felhívására.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 325.000 (háromszázhuszonötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a B. Bt. beltagja alapításától, 1992. szeptember 7. napjától H., majd 1994. szeptember 1. napjától az alperes volt. A B.Kft. a B. Bt.-ből átalakulással 1997. évben jött létre. Az alperes személyes kapcsolata M.-nal, aki a .M..Zrt. gépészeti főnökség vezetője volt, a bt. megalakítását megelőző időből származott, amikor az alperes maga is a ..M.-nál állt alkalmazásban. Mind az alperes, mind M. ismerték a .M...működését, tudomással bírtak arról, hogy a bt. milyen, a M.működéshez kapcsolódó tevékenységeket láthat el. M. 2004. évig dolgozott a M.Zrt. alkalmazásában, ezidáig összeköttetései, információi, üzleti kapcsolatai folytán segítette a B. Kft. tevékenységét.

A B. Kft. jól prosperáló gazdasági társaság volt. Adózott eredményéből 2003. évben 26.000.000, 2004. évben 52.000.000, 2005. évben 74.982.442, 2006. évben 97.964.000, 2007. évben 124.880.550, 2008. évben 88.654.000, míg 2009. évben 18.620.000 forint osztalékot fizettek ki a tagok részére. A felperes, mint a kft. tagja, a beszámolók elfogadására összehívott taggyűléseken személyesen részt vett, a társaság adózott eredményéről és a fizetendő osztalék összegéről tudomással bírt.

2010. április 21. napján a peres felek az Sz. Kft. taggyűlésén személyesen találkoztak. Ez alkalommal M... bejelentette, hogy a felperes a B..Kft.-vel fennálló üzletrészt értékesíteni kívánja részére és átadta az alperesnek az ugyanezen a napon dr. S...ügyvéd által készített és a felperes, valamint M.. által aláírt üzletrész adásvételi szerződést, amellyel a felperes a B.... Kft.-ben fennálló 5.150.000 forint névértékű üzletrészt a névértéknek megfelelő vételáron értékesítette M.....részére. A szerződéssel a felperes és M..... megállapodása arra irányult, hogy a felperes a keresztapja részére értékesítse az üzletrészt, amelynek hozzávetőleges forgalmi értékével mind az eladó, mind a vevő tisztában volt. Az alperes a részére megmutatott adásvételi szerződés átolvasása után bejelentette, hogy elővásárlási jogával élni kíván. Ezt követően M.. az átadott adásvételi szerződést megsemmisítette.

Az alperes keresetet terjesztett elő aMegyei Bíróságon annak megállapítása iránt, hogy a felperes és M. között a 2010. április 21. napján a B.Kft. 5.150.000 forint névértékű üzletrésze létrejött adásvételi szerződés vele szemben hatálytalan. Kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az adásvételi szerződés közte és a

felperes között jött létre, mellyel egyidejűleg az alperes felkínálta a felperes üzletrésznének vételárát is.

A Megyei Bíróság aszámú ítéletével a keresetet elutasította, a fellebbezés folytán eljáró Ítéltábla azonban a sorszámú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és megállapította, hogy a felperes és M.. között a 2010. április 21. napján a B..... Kft. 5.150.000 forint névértékű üzletrésze 5.150.000 forint vételár mellett létrejött adásvételi szerződés az alperessel szemben hatálytalan. Egyidejűleg megállapította azt is, hogy az alperest megillető elővásárlási jog gyakorlása folytán a B.... Kft. 5.150.000 forint névértékű üzletrésze 5.150.000 forint vételár mellett az adásvételi szerződés a peres felek között jött létre. Az ítélet 2011. december 12. napján jogerőre emelkedett.

Az alperes a jogerős ítéletre figyelemmel az átruházott üzletrészre tekintettel a B.Kft-ben fennálló tagságát cégnyilvántartásba bejegyeztette.

Az adásvételi szerződés megkötésének időpontjában a B..... Kft. cégértéke 76.000.000 és 82.000.000 forint közötti volt, a felperesi üzletrész forgalmi értéke ennek megfelelően 38.000.000 és 41.000.000 forint közötti értéket képviselt.

A felperes a 2012. február 13. napján előterjesztett, utóbb módosított keresetében az elővásárlási jog gyakorlása folytán létrejött adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között az értékkülönbség feltűnően nagy, amelyre figyelemmel kérte a szerződés megkötésére visszamenő hatályú érvényessé nyilvánítását és az értékaránytalanság oly módon történő kiküszöbölését, hogy a bíróság az alperest további 23.850.000 forint vételár megfizetésére kötelezze. Másodlagosan az adásvételi szerződés jó erkölcsbe ütköző volta miatti semmisségének megállapítását kérte arra hivatkozva, hogy az alperes számára is ismert tény volt, hogy a felperes milyen okokból kívánta üzletrészt M..... vevő részére értékesíteni, és miért határozták meg az üzletrész vételárát névértéken.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 595.240 forint elsőfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Döntése indokolásában rámutatott arra, hogy a perben nem vitatott tényállás szerint a B.Kft. tevékenységei közé tartozott a vasúti kocsik tisztítása is. E tevékenység révén a kft. szerződéses kapcsolatban állt a M. Zrt-vel. Az alperes korábban maga is a M. alkalmazottja volt, innen eredt személyes kapcsolata M.....-nal, aki összeköttetései, információi, üzleti kapcsolatai folytán segítette a B..Kft. tevékenységét. Ez az üzlet segítségnyújtás meghaladta a személyes kapcsolat kereteit, azonban a kft. irányítását nem M..., hanem az alperes látta el.

Az alperes elévülési kifogására tekintettel megállapította, hogy a felperes a keresetét az 1954. évi IV. törvény (Ptk.) 236.§ (1) bekezdése szerinti egyéves

megtámadási határidőn belül terjesztette elő, figyelemmel arra, hogy a Ítélet tábla a 2011. december 12. napján jogerőre emelkedett számú ítéletével állapította meg a peres felek között az adásvételi szerződés létrejöttét, a felperes számára ekként a szerződés megtámadásának határideje a Ptk.236.§ (2) bekezdés c) pontja értelmében az adásvételi szerződés létrejöttének megállapításától, azaz 2011. december 12. napjától kezdődött.

Utalt az elsőfokú bíróság a BDT 2006.1301. számú eseti döntésében megfogalmazott arra a gyakorlatra, amely szerint a szerződés megtámadásának jogára vonatkozó törvényi korlátozás hiányában nincs akadálya annak, hogy a sérelmet szenvedő fél az elővásárlási jogával élő vevővel létrejött szerződés feltűnő értékaránytalanságára hivatkozva támadhassa meg a létrejött adásvételi szerződést.

Az elsőfokú bíróság a PK 267. számú állásfoglalásra figyelemmel vizsgálta a szerződésnek a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő nagy értékkülönbségére alapított megtámadása alapjául szolgáló körülményeket. Hangsúlyozta, hogy a megtámadás jogát annak társadalmi rendeltetésével összeegyeztethető módon (a Ptk.5.§ (2) bekezdésére figyelemmel) kell gyakorolni, ezért jelentőséget tulajdonított annak a ténynek, hogy a szerződéskötés időpontjában a B. Kft-nek mind a felperes, mint az alperes a tagja volt, és a felperes a becsatolt taggyűlési jegyzőkönyvek tanúsága szerint az üzletrész biztosította tagsági jogait a taggyűléseken személyes jelenlétével gyakorolta, ekként tudomással bírt az elfogadott éves beszámolók adatairól, az adózott eredményről és az osztalékról történő döntéshozatalról is. Megállapította az elsőfokú bíróság ezért, hogy a felperesnek az adásvételi szerződés megkötésének időpontjában tisztában kellett lennie az üzletrész hozzávetőleges forgalmi értékével, de legalább azzal a ténnyel, hogy az üzletrész forgalmi értéke jóval meghaladja annak névértékét.

A BH 2011.343. számú eseti döntésében megfogalmazottakra hivatkozva az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes keresete szerinti feltűnő értékaránytalanságra hivatkozás a rendeltetésszerű joggyakorlással nem egyeztethető össze, tekintettel arra, hogy arról a felperes, mint sérelmet szenvedett fél a szerződés megkötésekor tudott vagy tudnia kellett, ekként ezt az ismeretét úgy kell értékelni, hogy az értékkülönbségből adódó kockázatot vállalta.

Rámutatott ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság arra is, hogy amennyiben a feltűnő értékaránytalanság megállapítására a perben sor kerülhetett volna, úgy a forgalmi érték meghatározása a társaság cégértékének alapján történhetett volna meg. A perben beszerzett és aggálytalannak minősített igazságügyi szakértői vélemény alapján a B. Kft. 2010. április 21. napján fennálló cégértékét - a piacon történő értékesítés rövidebb vagy hosszabb idejére figyelemmel - 76.000.000 és 82.000.000 forint között határozta meg, ebből megállapítva a felperesi üzletrész adásvételi szerződés időpontjában fennállott forgalmi értékét.

Az elsőfokú bíróság a másodlagosan előterjesztett jogcímen is megalapozatlannak találta a felperes keresetét. E körben kifejtette, hogy a szerződés a Ítélet tábla 2011. december 12. napján jogerőre emelkedett számú ítéletével jött létre a peres felek között, a hatálytalansági perben hozott ítélet folytán előállt jogviszony ezért a jó erkölcsbe nem ütközhet. Az alperes a Gt.123.§ (2) bekezdése alapján biztosított törvényi elővásárlási jogával élt a vételi ajánlat elfogadásakor, a jogszabály által deklarált jog, illetve annak gyakorlása szintén nem ütközhet a jó erkölcsbe.

Az ítélet megváltoztatása és a kereset teljesítése érdekében a felperes terjesztett elő fellebbezést, felvetve az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének lehetőségét is. Fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ügyletben vevői minőségben szereplő M... szerepét, a felekhez, elsődlegesen a felpereshez, illetve az érintett gazdasági társasághoz fűződő viszonyát a számos rendelkezésre álló bizonyíték ellenére nem megfelelően állapította meg. Állította, hogy M..... a cégnyilvántartáson kívüli tulajdonosa volt a kft-nek, s ez a tény közismert és nyilvánvaló volt a peres felek részére is. Az alperes a céget érintő lényeges kérdésekben M..., mint a cég tényleges tulajdonosával egyeztetett. A perre okot adó adásvételi szerződés formálisan volt adásvételi szerződés, valójában az a tulajdonjog olyan rendezése volt, amellyel a tagjegyzék szerinti tulajdonos és a tagjegyzéken kívüli tulajdonos rendezték a viszonyukat. Kivülálló személy e szerződésbe nem léphetett be anélkül, hogy a szerződés egésze át ne értékelődjön. Az alperes meglévő ismerete ellenére, rosszhiszeműen járt el, amikor elővásárlási jogát gyakorolta, ezért e magatartása a jó erkölcsbe ütközik.

Hivatkozott arra is, hogy logikátlan az az elsőfokú ítéleti érvelés, amely szerint az ítélettel létrejött adásvételi jogviszony keletkezési módjára tekintettel ne lehetne jó erkölcsbe ütköző. A BDT 2006.1031. számú eseti döntésre hivatkozással kifejtette, hogy az elővásárlási jog gyakorlása folytán létrejött szerződés megtámadásának törvényi korlátozása hiányában gyakorolható megtámadási jog mellett nincs akadálya az ilyen módon létrejött szerződés tekintetében a jó erkölcsbe ütközés miatti semmisség alapján történő érvénytelenség megállapításának sem.

Sérelmezte, hogy a PK 267. számú állásfoglalásban foglaltak ellenére az elsőfokú bíróság nem értékelte M..... tényleges, cégnyilvántartáson kívüli tulajdonosi szerepét, amelyre tekintettel megítélése szerint az elsőfokú ítéletben felhívott BH 2011.343. számú eseti döntésben foglaltak sematikus alkalmazása is helytelen volt. Megítélése szerint a nem rendeltetésszerű joggyakorlás nem a felperesi, hanem az alperesi oldalon állapítható meg az elővásárlási jog gyakorlása kapcsán, amelynek folytán az alperes tényleges tulajdonostársával szemben illetéktelen előnyhöz jutott. A feltűnő értékaránytalanság kiküszöbölésével kapcsolatos indokok körében arra hivatkozott, hogy a perbeli esetben a 70%-os forgalmi értékhez képest a teljes forgalmi értékhez közelebbi érték megállapítása lenne méltányos.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperes fellebbezésével érintett részben az elsőfokú ítélet helybenhagyását, és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Csatlakozó fellebbezésében kérte az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását annyiban, hogy az alperes részére fizetendő perköltség összegét a hatályos jogszabályok alapján állapítsa meg és emelje fel a másodfokú bíróság a felek között létrejött megállapodásban foglaltaknak megfelelő mértékre. Az ítélet indokolását pedig azzal kérte kiegészíteni, hogy a felperes feltűnő értékaránytalanságra alapított érvénytelenség megállapítására irányuló keresete a Ptk.236.§-ában megjelölt keresetindítási határidő elmulasztása miatt is alaptalan.

A fellebbezés részben megalapozott, a csatlakozó fellebbezés megalapozatlan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az elsőfokú eljárás adatai - köztük a felperes személyes előadása (60.sz. jegyzőkönyv), valamint M. és M. tanúk vallomása (21.sz. jegyzőkönyv) - alapján az alábbiak szerint módosítja:

M. a B.Bt. megalakításakor a M.vezető beosztású munkavállalója volt, a M.-val szerződéses kapcsolatban álló betéti társaságban összeférhetetlenség miatt nem vehetett részt. A cég tagjai ezért más személyek voltak, de M. mindvégig részt vett a cég munkájában, irányításában. A felperes az üzletrészt M.-tól szerezte meg, ezt követően a B. Kft. taggyűlésein megjelent, de a tényleges működésben nem vett részt. 2010-ben M. az addigi háttérből irányítás helyett a cég tagjává kívánt válni, ezért kötött a felperessel üzletrész átruházási szerződést, amelyről a Ítélet tábla megállapította, hogy az alperessel szemben hatálytalan, az átruházási szerződés az elővásárlási jogát gyakorló alperes és a felperes között jött létre.

A jelen perben lefolytatott bizonyítás adataiból, de különösen M.és M..tanúk vallomásából és a felperes személyes előadásából arra lehet következtetni, hogy M. és a felperes között létrejött adásvételi szerződés színlelt, az ajándékozást leplezett (60.sz. jegyzőkönyv 3. old., illetve M. 21.sz. jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata: „én vagyok a tényleges tulajdonos”). A felek között folyamatban volt korábbi perben született jogerős ítélet miatt azonban a szerződést adásvételi szerződésnek kell tekinteni, amelyre tekintettel azt kell megállapítani, hogy a szerződés megkötésekor a felperest M..... felé részben ajándékozási szándék vezette. Az elővásárlási jog gyakorlásával létrejött szerződés nem ajándékozással vegyes szerződés, a felperesnek az alperes felé ajándékozási szándéka nem volt.

Az így módosított tényállás alapján az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetésekkel a másodfokú bíróság csak részben értett egyet.

A Legfelsőbb Bíróság 2/2010.(VI.28.) PK véleményének 6.a. pontja értelmében ha a fél keresetében semmisségi okra hivatkozik, a bíróságnak elsőként azt kell vizsgálnia. A bíróság csak ennek eredménytelensége esetén térhet át a fél által

felhozott megtámadási okok vagy egyéb igények megalapozottságának vizsgálatára.

A jó erkölcsbe ütközés fogalmát a Ptk. nem határozza meg.

A joggyakorlat szerint a Ptk.200.§ (2) bekezdésében felhívott jó erkölcsbe ütközőnek minősül az a szerződés, amelyet jogszabály ugyan nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, és ezért az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek minősíti (BH 2000.260). A felek szerződése azonban nem ilyen szerződés. A felperes maga sem ezt állította, hanem azt, hogy az alperes az elővásárlási jogát a jó erkölcsbe ütköző módon, illetve visszaélésszerűen, rosszhiszeműen gyakorolta. Ez azonban nem állapítható meg.

A Gt. szerinti elővásárlási jog rendeltetése, hogy a kft. - mint személyegyesítő társaság - tagjai megválaszthassák, hogy kivel kívánnak együttműködni. Ezt a tagok szabadon dönthetik el, itt nem lehet szó visszaélésszerű joggyakorlásról. A szerződés létrejöttét aÍtélet tábla is vizsgálta és ennek során semmisségi okot nem állapított meg. A szerződés tehát nem semmis.

Helyesen hivatkozott az alperes ellenkérelmében arra, hogy az átruházás jogcímes ügylet és a Ptk. szabályai közé nem illeszthető be a fellebbezésben említett „tulajdonjog rendezés a tagjegyzék szerinti tulajdonos és a tagjegyzéken kívüli tulajdonos között”.

A „tagjegyzéken kívüli tulajdonos” kifejezés a társasági jogban értelmetlen.

A Ptk.94.§ (1) bekezdése szerint minden birtokba vehető dolog tulajdonjog tárgya lehet.

A (2) bekezdés értelmében, ha a törvény kivételt nem tesz, a tulajdonjog szabályait megfelelően alkalmazni kell a pénzre és az értékpapírokra, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőkre.

A Gt.121.§ (1) bekezdése kimondja, hogy a társaság bejegyzését követően a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot az üzletrész testesíti meg. A társasági szerződés eltérő rendelkezése hiányában az üzletrész mértéke a tagok törzsbetétiéhez igazodik. Azonos mértékű üzletrészhez azonos tagsági jogok fűződnek, a társasági szerződés azonban egyes üzletrészeket a többiekétől eltérő tagsági jogokkal ruházhat fel.

Az üzletrész nem lehet a tulajdonjog tárgya. A tagsági viszony vonatkozásában a bejegyzés nem az ingatlan-nyilvántartáshoz hasonló tulajdonjogot keletkeztető hatású. A tagsági viszony nem a bejegyzéssel jön létre, ebben az esetben a bejegyzés regisztratív hatályú. A cégnek azok a tagjai, akiket a társasági szerződés,

majd később a tagjegyzék feltüntet. A tagsági jogok átszállásához nem szükséges a cégjegyzékbe bejegyzés (Gt.12.§ (1) bekezdés b) pont, 127.§).

M. tehát nem volt a kft. tagja, „tényleges tagja” vagy „tagjegyzéken kívüli tagja”, a felperessel azért kívánt szerződést kötni, hogy a társaság tagjává váljon.

A felperes a szerződés megtámadására nyitva álló határidőt nem mulasztotta el.

A Ptk.236.§ (1) bekezdése szerint a megtámadást egy éven belül írásban kell a másik féllel közölni, majd a közlés eredménytelensége esetében haladéktalanul a bíróság előtt érvényesíteni.

A (2) bekezdés c) pontja értelmében a megtámadási határidő megkezdődik a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén a sérelmet szenvedő fél teljesítéskor - részletekben történő teljesítésnél az első teljesítéskor -, illetve ha ő a teljesítéskor kényszerhelyzetben volt, ennek megszűntekor.

A Ptk.236.§ (3) bekezdése értelmében a megtámadási határidőre az elévülés nyugvásának és megszakadásának szabályai megfelelően irányadók.

A Ptk.326.§ (1) bekezdése szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált.

A (2) bekezdés értelmében, ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított egy éven belül - egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetében pedig 3 hónapon belül - a követelés akkor is érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt vagy abból egy évnél, illetőleg 3 hónapnál kevesebb van hátra.

A Ptk.236.§ (2) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezésre és arra tekintettel, hogy a kifejtetek szerint a tagsági jogok átszállásához nem szükséges a cégjegyzékbe való bejegyzés, az alperes elővásárlási jogának gyakorlására vonatkozó nyilatkozat megtételével a tagsági jogok az alperesre szálltak, a vételár ezzel egyidejűleg esedékessé vált, azaz a megtámadási határidő az elővásárlási jog gyakorlásának időpontjában megkezdődött, függetlenül attól, hogy a szerződés létrejöttét aÍtéltábla csak a 2011. december 12. napján jogerős ítéletével állapította meg. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban aÍtéltábla a jogerős ítéletének meghozataláig a megtámadási határidő nyugodott. A felperes eddig az időpontig menthető okból nem tudta a megtámadásra vonatkozó jogát gyakorolni, álláspontja szerint az adásvételi szerződés közte és az alperes között nem jött létre, ezért a szerződés megtámadására vonatkozó nyilatkozatot a létrejöttét megállapító jogerős ítélet meghozataláig menthető okból nem tett. A Ítéltábla jogerős ítéletének meghozatalától számított három hónapon belül a felperes előterjesztette a megtámadásra alapított kereseti kérelmét, ezért alaptalan az alperes csatlakozó fellebbezése abban a vonatkozásban, hogy a megtámadási határidőt a felperes elmulasztotta. A keresetet ezért a másodfokú bíróság is érdemben vizsgálta.

A feltűnően nagy értékkülönbség és az ellenszolgáltatás megállapításánál irányadó szempontokról szóló, a Legfelsőbb Bíróság PK 267. számú állásfoglalása értelmében a szerződésnek a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás feltűnően nagy értékkülönbségére alapított megtámadása esetében annak megállapításához, hogy az értékkülönbség feltűnően nagy-e, a bíróságnak vizsgálnia kell a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, a forgalmi (érték) viszonyokat, az ügylet jellegéből fakadó sajátosságokat, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának módját.

A szolgáltatás értékének a megállapításánál elsősorban a forgalmi értéket kell figyelembe venni. Annak vizsgálatánál azonban, hogy az értékkülönbség feltűnően nagy-e, az eset összes körülményét mérlegelni kell. Figyelemmel kell lenni a szerződés egész tartalmára, a forgalmi (érték) viszonyokra, a kereslet és kínálat alakulására, az értékek ettől függő változásaira, a szerződő felek bármelyikének esetleges külön igényére, fokozott érdekeltségére a szerződés létrejöttében. Figyelembe kell venni a szolgáltatás minőségét, korszerűségét, újszerűségét, divatosságát, az értékesítési feltételeket. Jelentőséget kell tulajdonítani a szerződéskötés körülményeinek, az érték meghatározása módjának (részletfizetési kedvezmény kikötése, az értéktől eltérő ellenszolgáltatásnak sajátos okból történő felajánlása, versenytárgyalás, stb.).

Az eset összes körülményeinek gondos mérlegelésével lehet tehát csak olyan megállapítást tenni, hogy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között nem csak értékkülönbség van, hanem ez az értékkülönbség valóban feltűnően nagy. Ezért lényeges, hogy a bíróság tájékozódjék az előbbieken említett piaci viszonyokról.

A forgalom biztonsága azt követeli meg, hogy a szerződő felek körültekintően járjanak el a szerződések megkötésénél, megfontoltan tegyék meg szerződési nyilatkozataikat, hogy kölcsönösen bízhatnak a szerződések fennmaradásában. A forgalom biztonsága érdekében meg kell akadályozni, hogy a megtámadási jogot bárki is utólag, valamilyen okból megbánt szerződéstől való szabadulás vagy pedig kedvezőbb szerződési feltételek kikényszerítésének eszközéül használja fel. Az együttműködés és a rendeltetésszerű joggyakorlás elveit a bíróság a megtámadás elbírálásánál is alkalmazza.

A fentiek alapján a bíróság a szerződéskötés körülményei között értékelte, hogy

- a felperes nem az alperessel kívánt szerződést kötni,
- a felperes és M..... az ellenszolgáltatás megjeölésének nem tulajdonított jelentőséget,
- korábban is sor került az üzletrész hasonló átruházására, és az alperes az elővásárlási jogával akkor nem élt,
- M..... felé a felperest részben ajándékozási szándék vezette, ez az alperessel szemben nem állt fenn,
- a felperes a megtámadási jogát nem az utóbb megbánt szerződéstől való szabadulás eszközéül vagy kedvezőbb feltételek elérésre érdekében használta, hiszen ilyen szerződést egyáltalán nem kívánt kötni.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem alkalmazható a perbeli esetben az elsőfokú ítéletben említett BH 2011.343. számú eseti döntésben kifejtett álláspont.

Az üzletrész értéke a perben beszerzett aggálytalan szakértői vélemény alapján 38-41.000.000 forint, amely az adásvételi szerződésben kikötött 5.150.000 forint vételárhoz képest az értékkülönbség feltűnően nagy, ezért az adásvételi szerződés a Ptk.201.§ (2) bekezdése alapján érvénytelen.

A Legfelsőbb Bíróságnak az érvénytelenség jogkövetkezményiről szóló 1/2010.(VI.28.) PK véleményének 2. pontja szerint az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el. Ez az a jogkövetkezmény, amelyet semmisség esetén a bíróságnak hivatalból kell alkalmaznia, illetve, amelyre bárki határidő nélkül hivatkozhat. Megtámadhatóság esetén azonban ez az általános jogkövetkezmény is csak akkor alkalmazható, ha az arra jogosult a szerződést eredményesen megtámadta. Az érvénytelenség további jogkövetkezményeit (Ptk.237.§) - mind a semmisség, mind a megtámadhatóság esetén - a bíróság csak a fél erre irányuló kérelme alapján az elévülés, illetve az elbirtoklás korlátai között alkalmazza. Az érvénytelenség további jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása, vagy, amennyiben az érvénytelenség oka kiküszöbölhető vagy utóbb megszűnt, a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja.

Jelen perben a felperes mindkét jogkövetkezményre vonatkozó vagylagos kereseti kérelmet terjesztett elő. Az alperes mindkét jogkövetkezmény teljesítése iránti kereseti kérelmet ellenezte, de jelezte, hogy végső esetben mindkettőt elfogadja, illetőleg bármelyiknek aláveti magát.

A feltűnő értékaránytalanság esetén az érvénytelenség oka a kiküszöbölhető olyan ellenszolgáltatás megállapításával, amely mellett az értékkülönbség már nem feltűnően nagy.

A másodfokú bíróság megítélése szerint további 20.850.000 forint megfizetése esetén az ellenszolgáltatás az üzletrésznek a szakértői véleményben megállapított forgalmi értéke alsó határának kétharmadát meghaladja, ezáltal a feltűnő értékaránytalanság kiküszöbölhető, ezért a másodfokú bíróság a Ptk.237.§ (2) bekezdése alapján az érvénytelen szerződést érvényessé nyilvánította és az érvénytelenség okát a szerződésben kikötött vételár felemelésével és a már kifizetett vételárrész és a felemelt vételár közötti különbözetnek a megfizetésére kötelezéssel megszüntette.

A részben sikeres fellebbezés folytán az eredeti kereset szerinti 38.850.000 forintos pertárgyértékre figyelemmel a felperes 54%-ban, az alperes 46%-ban lett pernyertes. Az elsőfokú eljárásban a felperes 1.500.000 forint eljárási illetéket és

575.184 forint szakértői díjat, az alperes 74.421 forint szakértői díjat előlegezett. Az összes felek által előlegezett készkiadás 2.149.605 forint volt, amelyből a pernyertességi arányokra figyelemmel a felperes 988.819, az alperes 1.160.786 forint viselésére köteles. Az alperes által viselendő perköltségből levonva az alperes által előlegezett szakértői díj összegét ezért a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján további 1.086.365 forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte az alperest a felperes javára. Ezt meghaladóan a pervesztesség és pernyertesség aránya közötti számottevő különbség hiányában a bíróság akként rendelkezett, hogy mindegyik fél viseli a saját költségét.

A megváltozott pernyertességi arányokra tekintettel alaptalannak találta a másodfokú bíróság a csatlakozó fellebbezésnek az elsőfokú bíróság által megítélt perköltségre vonatkozó rendelkezései megváltoztatására irányuló részét is.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§(2) bekezdése alapján részben a rendelkező részben foglaltak szerint változtatta meg.

A másodfokú eljárásban a felperes fellebbezésének pertárgyértéke 23.850.000 forint, a felperes részére engedélyezett illeték-feljegyzési jogra tekintettel feljegyzett illeték 1.908.000 forint volt. A le nem rótt fellebbezési eljárási illetékből ezért a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján a 88%-os felperesi pernyertességre figyelemmel a másodfokú bíróság az ltv.74.§(3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján a felperest 229.000, az alperest 1.679.000 forint illeték viselésére kötelezte.

A pernyertességi arányokra, valamint a felek által becsatolt, a jogi képviselőjükkal a díjazás tekintetében kötött megállapodásra figyelemmel határozta meg a másodfokú bíróság a nagyobb részben pernyertes felperes javára járó másodfokú perköltség összegét, a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2.§-a alapján.

Az alperes csatlakozó fellebbezésének pertárgyértéke 1.419.114 forint volt, e tekintetben a lerótt illetéket a fellebbezés sikertelenségére tekintettel a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján az alperesnek kell viselnie, és viselni köteles az alperes a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján a felperesnek járó ügyvédi munkadíjat is, amelynek mértékét másodfokú bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Pécs, 2014. október 22.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Kutasi Tünde s.k. bíró

